

І.А. Бігдан, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

МАКРОЕКОНОМІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ

Відповідно до внесених Законом України від 06.12.2018 р. № 2604-УІІ змін до Бюджетного Кодексу України в країні запроваджено середньострокове бюджетне планування, складовою якого є складання та розгляд Бюджетної декларації – документа, що визначає засади бюджетної політики і показники державного бюджету на середньостроковий період та є основою для складання проектів бюджетів. Бюджетна декларація містить прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України (табл. 1), які є основою для прогнозування обсягів доходів державного бюджету, обсягів його фінансування, повернення кредитів до державного бюджету та орієнтованих граничних показників видатків державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету.

Таблиця 1

Окремі прогностичні та фактичні макропоказники економічного та соціального розвитку України та державного бюджету у 2019 р.

Показник	Прогностичні	Фактичні	Відхилення, %
Номінальний ВВП, млн грн	3946,9	3974,56	0,7
ВВП у відсотках до попереднього періоду	3,0	11,7	3,9р.
Індекс споживчих цін у середньому до попереднього року, %	108,7	107,9	-0,7
Індекс цін виробників, %	111,0	98,2	-1,5
Рівень безробіття населення у віці 15–70 років, %	8,9	8,2	-7,9
Сальдо торговельного балансу, млн дол. США	-11747	-12541	6,8
Доходи бюджету, млн грн	1026131,8	998278,9	-2,7
Видатки бюджету, млн грн	1112130,0	1072891,5	-16,1
Дефіцит бюджету, млн грн	89989,3	78049,5	-13,3

Відзначимо, що відхилення у 2019 році фактичних показників від прогностичних за неспесимістичним сценарієм 1 спостерігається в більшій мірі за індексами цін виробників промислової продукції та

рівня безробіття в бік зменшення їх значень та зростання від'ємного значення сальдо торговельного балансу. Не досягнуті значення прогнозу і за доходами та видатками державного бюджету. Це ставить питання щодо якості макроекономічного прогнозу.

Прогноз макропоказників передбачає декілька можливих сценаріїв розвитку країни, зокрема два – за Прогнозом економічного і соціального розвитку України на 2020–2022 рр., і ґрунтується на аналізі розвитку економіки впродовж 2016–2018 рр., поточної економічної ситуації, припущеннях, які враховують вплив зовнішніх та внутрішніх чинників. Так, зростання ВВП у 2020 р. за першим сценарієм прогнозується на рівні 3,7%, споживчих цін – на 6,4%, цін виробників промислової продукції – на 8,2%, рівень безробіття очікується на позначці 8,1%, а від'ємне сальдо торговельного балансу – 14882 млн. дол. США. Разом з тим, при розробці сценаріїв не враховувалася певна група ризиків, серед яких загострення суспільно-політичної ситуації в країні через неефективність діяльності інституцій державного управління, зокрема, в сфері публічних фінансів, та можливість настання надзвичайних ситуацій. Сьогодні – це епідемія коронавірусу світового масштабу, яка суттєво впливає на функціонування національних економік. За оцінками уряду України. її наслідками стане уповільнення економічного зростання до 2,5% через скорочення експорту товарів, призупинення роботи багатьох підприємств та підприємців тощо. Оновлений сьогодні макроекономічний прогноз для внесення змін до держбюджету на 2020 р. передбачає зменшення номінального ВВП до 4 трл грн, зростання рівня безробіття до 9,4%, інфляції до 8,7%. Відповідно подані до Верховної Ради України пропозиції Кабінету Міністрів України про зменшення доходів державного бюджету на 122,9 млрд грн і збільшення видатків на 79 млрд грн, що може привести до суттєвого збільшення дефіциту держбюджету.

Враховуючи масштаби та невизначеність у часі тривалості розповсюдження епідемії коронавірусу у світі та в Україні, погоджуємося з думкою більшості експертів про складність уточнення макроекономічного прогнозу на 2020–2022 рр., а, відтак, забезпечення досягнення запланованих бюджетних показників. В цьому сенсі доцільне запозичення зарубіжного досвіду використання песимістичного сценарію щодо економічного зростання країни при плануванні бюджетних показників, закладення додаткових резервів для збільшення/зменшення видатків через ймовірність настання різних (надзвичайних) ситуацій, здійснення ефективного моніторингу макроекономічної ситуації, залучення дієвих механізмів коригування.